

Sygn. akt I ACa 279/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SA Danuta Mietlicka
Sędzia:	SA Jolanta Terlecka
Protokolant	st.sekr. sądowy Dorota Kabala

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2015 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa następców prawnych S. W. (1) H. W.
i E. W. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę L. zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 20 października 2014 r. sygn. akt (...)

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę L. na rzecz H. W. i E. W. (1) kwoty po 1.350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I A Ca 279/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 października 2014 r. Sąd Okręgowy po rozpoznaniu w dniu 23 września 2014 r. sprawy z powództwa S. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie L. o zapłatę zasądził od pozwanego na rzecz powoda 67.266,02 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 3 sierpnia 2010 roku do dnia zapłaty oraz 14.234 tytułem zwrotu kosztów procesu.

W pozostałej części powództwo oddalił i przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od pozwu, której powód nie miał obowiązku uiścić oraz nieuiszczone wydatki.

Sąd Okręgowy ustalił, że aktem notarialnym z dnia 8 października 1928 roku repertorium nr (...) W. W. (1), K. I., M. M., M. W. (1) oraz J. T. nabyli na współwłasność, w udziałach wynoszących po 1/5 części, nieruchomości położoną w B. przy ul. (...) oznaczoną nr hipotecznym (...) o powierzchni 2473 m² (odpis aktu notarialnego k 13-15).

W. W. (1) zmarł w dniu 2 stycznia 1978 roku. Postanowieniem z dnia 14 stycznia 1978 roku w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w Biłgoraju stwierdził, że spadek po nim na podstawie testamentu nabyła w całości żona M. W. (2) (postanowienie k. 11). M. W. (2) zmarła w dniu 9 lutego 1995 roku. Postanowieniem z dnia 29 listopada 1996 roku Sąd Rejonowy w Biłgoraju stwierdził, że spadek po niej na podstawie ustawy nabył powód E. W. (2) i S. W. (1) po 1/2 części każdy z nich (postanowienie k 12).

Na nabytej w dniu 8 października 1928 roku nieruchomości prowadzono przedsiębiorstwo (...)."

Zarządzeniem Ministra (...) z dnia 10 października 1951 roku, znak: (...), na podstawie dekretu Naczelnika Państwa z dnia 16 grudnia 1918 roku (Dz. U. Nr 21, poz. 67 z późn. zm) ustanowiono przymusowy zarząd państwowy nad przedmiotowym przedsiębiorstwem.

Orzeczeniem z dnia 25 kwietnia 1963 roku, znak: (...), Przewodniczący Komitetu (...) stwierdził przejście na własność Państwa przedsiębiorstwa (...)w B. na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 25 lutego 1958 roku o uregulowaniu stanu prawnego mienia pozostającego pod przymusowym zarządem państwowym (Dz. U. Nr 11, poz. 37 z późn. zm.). Stosownie do orzeczenia z dniem wejścia w życie powołanej ustawy z mocy prawa mienie przedsiębiorstwa przeszło na własność Państwa. W szczególności, jako składnik majątkowy przedsiębiorstwa przeszła na własność Państwa nieruchomość położona w B., przy ul (...) wraz ze znajdującymi się na niej budynkami, zapisana w księdze wieczystej pod nr (...) w Sądzie Powiatowym Biłgoraju o pow. 2478 m⁽²⁾.

Wpisem z dnia 26 sierpnia 1968r. stanowiącą m.in. własność poprzedników prawnych powoda działkę o nr (...), o pow. 0,2478 ha (wcześniejsza numeracja działki – (...)) połączono z działką nr (...) o pow. 0,0778ha (razem 0,3256 ha). Następnie wpisem z dnia 5 czerwca 1996r. sprostowano numerację działek i ich powierzchnię nazywając działki (...) o łącznej pow. 0,3256 ha, jako działka nr(...) o pow. 0,2886 ha. (opinia biegłego geodety J. P., k. 278-280, ustna opinia uzupełniająca, 00:01:35, k. 307).

W dniu 7 czerwca 1993 roku spadkobiercy M. W. (1) - A. W. (2), B. M. i A. W. (1) wystąpili do Ministra (...) z wnioskiem o stwierdzenie nieważności:

- zarządzenia Ministra (...) z dnia 10 października 1951 roku w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego na przedsiębiorstwem(...) w B. przy ul. (...),

- orzeczenia (...) z dnia 25 kwietnia 1963 roku w sprawie przejścia na własność Państwa powyższego przedsiębiorstwa (uzasadnienie decyzji z dnia 29 stycznia 2007 roku k. 17-33).

Decyzją z dnia 29 stycznia 2007 roku, znak (...), Minister (...) stwierdził nieważność wskazanego zarządzenie z dnia 10 października 1951 roku oraz orzeczenia z dnia 25 kwietnia 1963 roku, jako podjętego z rażącym naruszeniem prawa. W uzasadnieniu stwierdzono, że skutki tej oceny rozciągają się również na orzeczenie o przejściu na własność Państwa omawianego przedsiębiorstwa, ponieważ było ono wydane na podstawie dotkniętego wadą w/w zarządzenia. (decyzja k. 17-33)

Decyzją z dnia 31 lipca 2000 roku, znak (...), Wojewoda L. stwierdził nabycie z mocy prawa przez Powiat B. z dniem 1 stycznia 1999 roku mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu (...) w B., w skład którego wchodzi nieruchomość położona w B. przy ul. (...) stanowiąca działkę nr (...) o powierzchni 2886 m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy w Biłgoraju prowadzi księgę wieczystą nr (...), na podstawie art. 60 w związku z art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zmianami. (decyzja k 16)

We wniosku z dnia 18 października 2007 roku A. W. (2) i B. M. wystąpiły o wznowienie postępowania administracyjnego oraz uchylecia decyzji Wojewody L. z dnia 31 lipca 2000 roku w części dotyczącej nabycia przez Powiat (...) prawa własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 2886 m².

Orzeczeniem z dnia 16 marca 2009 roku, znak (...), Wojewoda L. stwierdził wydanie z naruszeniem prawa decyzji z dnia 31 lipca 2000 roku znak: (...) w sprawie nabycia z mocy prawa przez Powiat (...) z dniem 1 stycznia 1999 r. mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu (...) w B., prawa własności nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem i budowlami, położonej na terenie miasta B. przy ul. (...), stanowiącej według danych ewidencyjnych gruntów działkę nr (...) o powierzchni 2886 m⁽²⁾.

Wskazano, że z uwagi na upływ terminu wskazanego w art. 146 § 1 k.p.a., nie jest możliwe uchylenie zaskarżonej decyzji. Upływ czasu ogranicza bowiem możliwość organu rozstrzygnięcia we wznowionym postępowaniu sprawy co do jej istoty. W tej sytuacji organ stwierdził wydanie kwestionowanej decyzji z naruszeniem prawa na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. (decyzja, k. 59-60)

Decyzja z dnia 31 lipca 2000 roku stwierdzająca nabycie własności z mocy prawa dotyczyła nieruchomości, stanowiącej według danych ewidencyjnych gruntów działkę nr (...) o pow. 2886 m⁽²⁾ (decyzja, k. 16). W jej skład wchodziła część działki stanowiąca wcześniej m.in. współwłasność poprzedników prawnych powoda działka (część działki nr (...), o pow. 0,2478 ha) – o powierzchni 0,2196 ha. Powierzchnia działki (...) znajdująca się w obecnej działce nr (...) wynosi 0,2196 ha. Brakująca powierzchnia pomiędzy pierwotną 0,2478 a obecną 0.2196 wynika z zajęcia części nieruchomości pod drogę - ulicę (...). (opinia biegłego geodety J. P., k. 278-280, ustna opinia uzupełniająca, 00:01:35, k. 307).

Uchwałą z dnia 1 czerwca 2001 roku nr (...) Zarząd Powiatu (...) obciążył działkę nr (...) prawem nieodpłatnego użytkowania na czas nieoznaczony na rzecz (...)w B. (uzasadnienie decyzji z dnia 29 stycznia 2007 roku k 17-33)

Umową sprzedaży z dnia 19 marca 2012 r. Nr rep (...) wskazaną nieruchomość obejmującą działkę nr (...) o pow. 2886 m² nabyli L. B., R. W., S. W. (2) oraz A. S. w udziałach po 1/4 części.

Aktualna wartość byłej działki gruntu nr (...) o powierzchni 0,2478 ha to 513.340,00 zł.

Wartość pożytków, które właściciel mógłby uzyskać z tytułu dzierżawy nieruchomości w okresie od 31 lipca 2000 roku do dnia wniesienia pozwu 19 lipca 2010 roku wynosi 245.690,00 zł. Wartość 1m⁽²⁾ działki oraz dzierżawy jest taka sama, niezależnie od tego czy dotyczy działki zajętej pod drogę, czy innej fizycznej części (opinia biegłego z zakresu wyceny nieruchomości J. C., k. 312-338, opinia uzupełniająca, k. 370-375, ustna opinia uzupełniająca, 00:01:05, 391)

Ustalony w sprawie stan faktyczny był bezsporny.

Sąd Okręgowy stwierdził, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. (uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10).

Administracyjny tryb dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (art. 160 k.p.a.) stosuje się jedynie w tych sprawach, w których decyzja stwierdzająca nieważność (art. 156 § 1 k.p.a.) stała się ostateczna przed dniem 1 września 2004r., natomiast wydanie w tym trybie decyzji po tej dacie skutkuje dopuszczalnością drogi sądowej. Przepisu art. 160 § 4 i 5 k.p.a. nie stosuje się (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2008 r. III CZP 101/08 OSNC 2009/4/57, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2005 r. IV SA/Wa 1356/05).

Za szkodę będącą następstwem wadliwej decyzji administracyjnej, której niezgodność z prawem została stwierdzona decyzją nadzorczą, Skarb Państwa odpowiada zatem na podstawie art. 160 k.p.a. w związku z art. 417 k.c. (wobec art.

5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 162, poz. 1692).

Zgodnie z art. 160 k.p.a., i poprzez odesłanie z tego przepisu do art. 417 k.c., jak i na gruncie art. 417¹ § 2 k.c., warunkiem dochodzenia roszczeń odszkodowawczych jest:

- wydanie ostatecznej decyzji administracyjnej nieważnej lub niezgodnej z prawem,
- wydanie ostatecznej decyzji nadzorczej stwierdzającej taką niezgodność z prawem lub nieważność,
- wystąpienie szkody w wyniku wydania wadliwej decyzji, oraz
- wykazanie adekwatnego związku przyczynowego między tą decyzją a doznaną szkodą.

W sprawie nie ulega wątpliwości fakt wydania przez Wojewodę L. decyzji z dnia 31 lipca 2000 r. znak: (...) decyzji komunalizacyjnej z naruszeniem prawa. Decyzja ta, ma charakter deklaratoryjny, niemniej decyzja deklaratoryjna może stanowić źródło szkody w rozumieniu w/w przepisów. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r. V CSK 67/13, OSNC 2014/9/94).

Wskazana decyzja Wojewody L. z dnia 31 lipca 2000r. stanowiła podstawę wpisu prawa własności na rzecz Powiatu B..

Zgodnie z zasadą rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych, zawartej w art. 5 ustawy o księgach wieczystych i hipotece nabywca, działający w zaufaniu do wpisów w księdze wieczystej nabywa skutecznie prawo, nawet jeśli zbywca nie był uprawnionym.

Umową sprzedaży z dnia 19 marca 2012 r. Nr rep (...) wskazaną nieruchomości nabyli L. B., R. W., S. W. (2) oraz A. S. w udziałach po 1/4 części, nabywając jej własność zgodnie z zasadą rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych, zawartej w art. 5 ustawy o księgach wieczystych i hipotece nabywca działając w zaufaniu do wpisów w księdze wieczystej. W tym stanie sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że pomiędzy decyzją Wojewody z dnia 31 lipca 2000r. a szkodą odniesioną przez powoda zachodzi adekwatny związek przyczynowy, ponieważ szkoda wywołana jest wadliwą decyzją komunalizacyjną.

Wartość nieruchomości została oceniona przez biegłego na kwotę 513.340,00 zł, natomiast wartość pożytków na kwotę 245.690,00 zł.

Powodowi jako następcą prawnemu byłych właścicieli przysługuje prawo domagania się odszkodowania odpowiadającego jego udziałowi we współwłasności wynoszącemu 1/10 część wartości nieruchomości oraz wartości utraconych pożytków.

Sąd uwzględnił powództwo jedynie w zakresie odpowiadającym zakresowi Decyzji Wojewody z dnia 31 lipca 2001r. tj. 0,2196 ha. (k.278)

Decyzja ta nie obejmowała części nieruchomości objętej decyzjami z dnia 10 października 1951r., oraz z dnia 25 kwietnia 1963r., która została przekazana na ul. (...) uznając, że w tym zakresie powód nie udowodnił roszczenia. Powód nie wykazał przejścia własności tej części nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa, na podstawie art. 73 ust. 1 ustawy z 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną.

Uwzględniając niekwestionowaną ostatecznie przez strony opinię biegłego z zakresu wyceny nieruchomości Sąd ustalił wartość wskazanej części nieruchomości o pow. 0,2196 ha wynosi 454.923,36 (2196 m² x 207,16 zł), zaś pożytków za okres od 31 lipca 2000 roku do 19 lipca 2010r. łącznie 217.736,94 zł.

Uwzględniając wielkość udziału powoda we współwłasności nieruchomości Sąd ustalił wysokość odszkodowania w wysokości odpowiednio 45.492,33 zł oraz 21.773,69 zł, co stanowi łącznie, kwotę 67.266,02 złotych i taką kwotę Sąd

zasądził z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu, tj. 3 sierpnia 2010 roku. (zwrotne poświadczenie odbioru, k. 77) na podstawie art. 455 k.c. w związku z art. 481 k.c.

Powód uległ w sprawie tylko w nieznaczącej części swego żądania, dlatego Sąd na podstawie art. 100 kpc zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 14.234 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, obejmującego zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł, na podstawie § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.0.461), kwoty 2700 zł - § 13 rozporządzenia ust 1 pkt 2 oraz – 1800 zł - § 13 ust 2 pkt 2 oraz zaliczki na poczet biegłego 1000 zł (k. 261) oraz 1500 zł (k. 310).

Apelację od tego wyroku wniósł Skarb Państwa zaskarżając wyrok w części dotyczącej punkt I, III, i IV .

Pozwany zarzucał Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów postępowania tj.

- art. 232 zd. 1 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że powód wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z których wywodzi skutki prawne, tj. poprzez przyjęcie, że powód wywiązał się z obowiązku udowodnienia przesłanek warunkujących powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w szczególności, że udowodnił istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy szkodą, a decyzją Wojewody L. z dnia 31 lipca 2000 r. na podstawie której Powiat (...) nabył z mocy prawa z dniem 1 stycznia 1999 r. mienie Skarbu Państwa,

- art. 328 § 2 k.p.c. na skutek uchybienia w postaci nie wskazania w uzasadnieniu wyroku w oparciu o jakie wnioski (o jakie określone elementy sytuacji faktycznej) Sąd ustalił, że zachodzi jakakolwiek obiektywna zależność tj. adekwatny związek przyczynowy pomiędzy decyzją Wojewody L. z dnia 31 lipca 2000 r., na podstawie której Powiat (...) nabył z mocy prawa z dniem 1 stycznia 1999 r. mienie Skarbu Państwa a szkodą oraz nie wskazania w uzasadnieniu przez Sąd z jakich względów uznał, że odsetki należą się powodowi od daty doręczenia pozwu a nie od daty wyrokowania.

Ponadto zarzucał naruszenie prawa materialnego, tj.

- art. 6 k.c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że powód wykazał przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej tj. szkodę, bezprawne działanie pozwanego oraz związek przyczynowy między tymi przesłankami,

- art. 361 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że zachodzi związek przyczynowy między szkodą wskazywana przez powoda a decyzją Wojewody L. z dnia 31 lipca 2000 r., na podstawie której Powiat (...) nabył z mocy prawa z dniem 1 stycznia 1999 r. mienie Skarbu Państwa,

- art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 455 k.c. oraz w zw. z art. 363 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na zasądzeniu odsetek od kwoty odszkodowania, od daty doręczenia pozwu tj. od dnia 3 sierpnia 2000 r. zamiast od daty wyrokowania.

Apelujący wnosili o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie, I Wydział Cywilny z dnia 20 października 2014 r. sygn. akt (...) w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417, ze zm.) kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa według norm przepisanych. Ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie, I Wydział Cywilny z dnia 20 października 2014 r., sygn. akt (...) w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W toku postępowania między instancyjnego powód zmarł i w jego miejsce wstąpiły spadkobierczynie H. W. i E. W. (1), które wniosły o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja nie jest uzasadniona.

Zarzuty apelacyjne skupiają się na bezpodstawnym - w ocenie skarżącego przyjęciu istnienia związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji komunalizacyjnej przez Wojewodę L. z dnia 31 lipca 2000r., a szkodą powoda. Podnoszone w tym zakresie zarzuty naruszenia prawa procesowego i prawa materialnego nie są uzasadnione.

Kwestia związku przyczynowego pomiędzy działaniem wywołującym szkodę a powstaniem szkody stanowi przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej sprawcy szkody [działającego]. Stwierdzenie braku związku przyczynowego skutkuje zwolnieniem działającego od odpowiedzialności odszkodowawczej. Natomiast przesądzenie o istnieniu związku przyczynowego skutkuje odpowiedzialnością sprawcy za całą szkodę wynikającą z czynu niedozwolonego [przy spełnieniu pozostałych przesłanek].

Kwestia istnienia związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji komunalizacyjnej a szkodą właścicieli nieruchomości, której współwłaścicielem był również powód, została przesądzona prawomocnie w sprawie z powództwa J. C. i E. W. (2) jako następców prawnych innego ze współwłaścicieli nieruchomości [sygnatura (...) Sądu Apelacyjnego w Lublinie].

Art. 365 § 1 kpc stanowi, że orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

Określona w tym przepisie moc wiążąca stanowi pozytywny skutek prawomocności orzeczenia, w odróżnieniu od opisanej w art. 366 kpc powagi rzeczy osądzonej, traktowanej jako negatywny skutek prawomocności wyroku, oba zaś te skutki składają się na tzw. prawomocność materialną orzeczenia. Zgodnie przyjmuje się, że podstawowym celem opisanych regulacji jest zapewnienie orzeczeniom prawomocnym formalnie cech niewzruszalności i stabilności w celu uniemożliwienia ich wzruszenia i zapewnienia należytej ochrony prawnej zawartym w nich rozstrzygnięciom.

W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że powaga rzeczy osądzonej i moc wiążąca orzeczenia w zasadzie odnoszą się tylko do treści sentencji, a nie uzasadnienia, natomiast zawarte w uzasadnieniu motywy mogą mieć znaczenie dla ustalenia zakresu mocy wiążącej i powagi rzeczy osądzonej prawomocnego orzeczenia, czyli dla określenia granic jego prawomocności materialnej w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 702/04, "Prawo Spółek" 2007, nr 4, s. 54, z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 20, z dnia 21 czerwca 2007 r., IV CSK 63/07, z dnia 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07, i z dnia 13 marca 2008 r., III CSK 284/07, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 127).

Jednolicie przyjmuje się także moc wiążącą prawomocnych rozstrzygnięć prejudycjalnych, związane bowiem prawomocnym wyrokiem oznacza, że sąd obowiązany jest uznać, iż kwestia prawna, która była już przedmiotem rozstrzygnięcia w innej sprawie, mająca znaczenie prejudycjalne w sprawie przez niego rozpoznawanej, kształtuje się, tak jak przyjęto w prawomocnym wcześniejszym wyroku, nawet jeżeli argumentacja prawna, na której opiera się to rozstrzygnięcie, jest nietrafna; w późniejszej sprawie kwestia ta nie może być już w ogóle badana (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 730/99, nie publ., z dnia 12 lipca 2002 r., V CKN 1110/00, nie publ., z dnia 7 stycznia 2004 r., III CK 192/02, nie publ., z dnia 13 października 2005 r., I CK 217/05, nie publ., z dnia 8 marca 2010 r., II PK 258/09, nie publ., z dnia 29 września 2011 r., IV CSK 652/10, "Monitor Prawa Bankowego" 2012, nr 10, s. 63, z dnia 28 marca 2012 r., II UK 327/11, nie publ., i z dnia 19 października 2012 r., V CSK 485/11, nie publ.).

Skoro zatem w sprawie (...) przesądzona została pozytywnie przesłanka związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji komunalizacyjnej a szkodą odniesioną przez współwłaścicieli nieruchomości, która polegała na jej utracie [niemożności odzyskania], to kwestionowanie istnienia związku przyczynowego przez pozwanego pomiędzy wydaniem przez Wojewodę L. decyzji komunalizacyjnej a szkodą powoda jako następcy prawnego jednego ze współwłaścicieli nieruchomości, polegającą na jej utracie, nie może być skuteczne. Sąd w sprawie niniejszej jest zobowiązany z mocy art. 365 § 1 kpc do oceny związku przyczynowego we wskazanym zakresie tak jak to wynika

z prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie (...). Przepis art. 365 § 1 k.p.c. adresuje ten nakaz nie tylko do stron i sądu, który wydał orzeczenie, ale także innych sądów, organów państwowych i organów administracji publicznej, a w sytuacjach w ustawie przewidzianych także do innych osób [tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 lutego 2007 r. II CSK 452/06, Lex 274151 i wyrok z dnia 6 marca 2014 r. V CSK 203/13, Lex 1446456].

Niezależnie od nakazu wynikającego z art. 365 § 1 kpc Sąd orzekający w sprawie niniejszej w całości zgadza się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku w sprawie (...), które po krótko pozwala sobie przytoczyć.

Przejęcie własności przedmiotowej nieruchomości na Skarb Państwa, a tym samym jej utrata przez poprzedników prawnych powoda wynikała z wydanych z rażącym naruszeniem prawa orzeczeń nacjonalizacyjnych. Stwierdzenie nieważności tych orzeczeń decyzją nadzorczą oznacza, że formalnie nie istnieją one w obrocie prawnym. Utrwalony jest bowiem w doktrynie i orzecznictwie pogląd, że w takim wypadku z mocą ex tunc pozbawiono takich decyzji legalności (por. m.in. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 79).

Niemożność odzyskania własności nieruchomości wynika jednak z kolejnego deliktu Skarbu Państwa jakim była bezprawna komunalizacja. Przepis art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) pozwalał na skomunalizowanie tylko mienia Skarbu Państwa na rzecz jednostki samorządu terytorialnego przejmującej instytucję lub państwową jednostkę organizacyjną władającą mieniem.

Postępowanie o stwierdzenie nieważności orzeczeń nacjonalizacyjnych toczyło się od czerwca 1993r. Abstrahując od tego, że to postępowanie, jak i postępowanie komunalizacyjne prowadzili funkcjonariusze Skarbu Państwa (formalnie ten sam podmiot), to z tomu pierwszego dołączonych akt postępowania o stwierdzenie nieważności przedmiotowych orzeczeń nacjonalizacyjnych jasno wynika, że zawiadomienie o wszczęciu tego postępowania z dnia 9 października 1996r. (DZ.III-957/136/93/96/AM) doręczone zostało Wojewodzie L., jak i powodom w październiku 1996r. Następnie zanim doszło do komunalizacji wymieniana była korespondencja, przekazywana także podległemu Wojewodzie wydziałowi prowadzącemu postępowanie komunalizacyjne (por. przykładowo kserokopie takiego pisma z 8 listopada 1996 r. k-192-193).

Przypomnienia wymaga, że wszystkie organy administracji powinny podejmować kroki zmierzające do szybkiego i bezstronnego wyjaśnienia stanu faktycznego w sprawie, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli oraz starać się załatwić sprawę stosując najprostsze środki zmierzające do jej zakończenia (art. 7 i art. 12 k.p.a.). Generalnie w stosunkach Państwo-obywatel obowiązuje zasada lojalności (por. m.in. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2009 r., IV CSK 187/09, LEX nr 512315).

Wojewoda L. miał zatem co najmniej od około czterech lat wiedzę o toczącym się postępowaniu w przedmiocie nieważności orzeczenia nacjonalizacyjnego, na podstawie którego Skarb Państwa nabył własność przedmiotowej nieruchomości i został ujawniony w księdze wieczystej, przez co własność przedmiotowej nieruchomości mogłaby wrócić do następców prawnych dawnych właścicieli.

W takim zaś przypadku postępowanie komunalizacyjne stałoby się bezprzedmiotowe. Uprawnione jest więc wnioskowanie, że Wojewoda L. powinien na podstawie art. 97 § 1 pkt 4 k.p.a. zawiesić postępowanie komunalizacyjne do czasu rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu nadzorczym, gdyż zagadnienie zasadności roszczenia o stwierdzenie nieważności orzeczenia nacjonalizacyjnego jest zagadnieniem wstępnym dla nabycia przez jednostkę samorządu terytorialnego (tu Powiat (...)) własności tej nieruchomości, analogicznie jak przy nabyciu z mocy prawa przez państwową jednostkę organizacyjną prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, gdzie taki pogląd wyrażono (por. wyrok NSA z dnia 31 stycznia 2002 r., I SA 3224/01, LEX nr 81759).

Ponadto, Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały 7 sędziów z dnia 9 października 2007 r. III CZP 46/07, (OSNC 2008/3/30) podkreślił, że stronami postępowania komunalizacyjnego (art. 28 k.p.a.) są nie tylko Skarb Państwa

i gmina, ale każdy, kto wykaże swój interes prawny we wzięciu udziału w tym postępowaniu, względnie w jego wznowieniu. Inny niż Skarb Państwa i gmina podmiot może być uznany za stronę postępowania komunalizacyjnego, gdy wykaże się tytułem własności mienia będącego przedmiotem komunalizacji. Tymczasem Wojewoda L. nie tylko, że nie zawiadomił następców prawnych byłych właścicieli o toczącym się postępowaniu komunalizacyjnym ale kiedy uzyskali oni już decyzję nadzorczą stwierdzającą nieważność orzeczeń nacjonalizacyjnych, w związku z którą ubiegali się o wznowienie postępowania komunalizacyjnego, odmówił wznowienia właśnie z tej przyczyny, że nie brali udziału w postępowaniu komunalizacyjnym, a więc nie są jego stroną i nie mogą wnioskować o wznowienie (por. postanowienie z 15 lipca 2008 r. k-167-168 oraz uchylającą je decyzję Ministra Skarbu Państwa z 18 grudnia 2008 r. k-171-174). Kiedy doszło już do wznowienia postępowania, ze względu na trwające aż 14 lat postępowanie o stwierdzenie nieważności decyzji nacjonalizacyjnych i przekroczenie pięcioletniego terminu, po którym uchylenie decyzji komunalizacyjnej nie było już dopuszczalne, następcy prawni byłych właścicieli uzyskali już tylko orzeczenie stwierdzające wydanie tej decyzji z naruszeniem prawa na podstawie art. 151 § 2 w związku z art. 146 § 1 i art. 145 § 1 pkt 8 k.p.a.

Decyzja taka jednak pozostaje nadal w obrocie, chociaż jako decyzja wadliwa niweczy skutki odzyskania własności wynikające z decyzji stwierdzającej nieważność orzeczeń nacjonalizacyjnych. Przyjmuje się bowiem w judykaturze, że tak jak niedopuszczalne jest przyjęcie przez sąd, że gmina (względnie inna jednostka samorządu terytorialnego) stała się właścicielem nieruchomości podlegającej komunalizacji, jeśli nie została wydana decyzja komunalizacyjna; tak a contrario, jeśli decyzja komunalizacyjna została wydana i jest ostateczna, to dopóki nie zostanie uchylona przez właściwy organ administracyjny, dopóty sąd nie jest władny kwestionować prawa własności gminy. Skoro uchylenie takie okazało się niemożliwe, to powodowie nie mogliby skutecznie uzyskać ochrony także w trybie procesu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (por. na tym tle powołaną wcześniej uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z 9 października 2007 r. III CZP 46/07, OSNC 2008/3/30).

Skoro zaś nieruchomość aktualnie została sprzedana innym osobom, którzy działali w zaufaniu do ksiąg wieczystych, w których sprzedający był ujawniony jako właściciel nieruchomości na podstawie właśnie decyzji komunalizacyjnej, to istnienie związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji komunalizacyjnej a szkodą powoda, jest tym bardziej oczywiste.

Nie są także uzasadnione zarzuty apelacji dotyczące wadliwego zasądzenia odsetek ustawowych od zasądzonych kwot. Roszczenie wynikające z deliktu staje się wymagalne od momentu popełnienia deliktu. Zgodnie z art. 455 kc świadczenie odszkodowawcze winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do zapłaty. Dłużnik nie wykonując świadczenia po wezwaniu popada w opóźnienie. Zgodnie zaś z art. 481 § 1kc w przypadku gdy dłużnik popada w opóźnienie wierzyciel może dochodzić odsetek ustawowych chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W tym stanie sprawy zasądzenie odsetek ustawowych od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, w której powód żądał zapłaty odszkodowania w kwocie wyższej niż ostatecznie zasądzona i bezzasadna odmowa wypłaty odszkodowania powodowi, uzasadniają rozstrzygnięcie Sądu o zasądzeniu odsetek ustawowych od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację jako bezzasadną i na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc i w zw. z § 2 ust. 2 , § 6 pkt 6 i § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu [Dz.U. 163, poz.1348], zasądził na rzecz aktualnych powódek zwrot kosztów procesu w łącznej kwocie 2700zł.